

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КРИВОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет географії, туризму та історії
Кафедра туризму та економіки

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ
ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ ЗІ СПОРТИВНОГО ТУРИЗМУ

Ступінь вищої освіти	Бакалавр
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.11 Середня освіта (Фізична культура)
Додаткова спеціалізація	Спортивний туризм
Освітня програма	Фізична культура

Схвалено на засіданні кафедри туризму та економіки
Криворізького державного педагогічного університету
(протокол № 4 від «06» листопада 2023 р.)

Схвалено на засіданні вченої ради факультету географії, туризму та історії
Криворізького державного педагогічного університету
(протокол № 4 від «16» листопада 2023 р.)

Укладачі:

Олександр Матіщук, кандидат геологічних наук, старший викладач кафедри туризму та економіки КДПУ;

Володимир Казаков, кандидат географічних наук, доцент, завідувач кафедри туризму та економіки КДПУ;

Вікторія Пацюк, кандидат географічних наук, доцент кафедри туризму та економіки КДПУ;

Ірина Остапчук, кандидат географічних наук, доцент кафедри туризму та економіки КДПУ;

Дарья Шиян, кандидат географічних наук, доцент кафедри туризму та економіки КДПУ;

Рецензенти:

Світлана Мантуленко, кандидат педагогічних наук, доцент, старший викладач кафедри географії та методики її навчання КДПУ;

Михайло Провоженко, в. о. директора комунального закладу Центру туризму, краєзнавства та екскурсій учнівської молоді «Мандрівник» криворізької міської ради;

У методичних рекомендаціях визначено мету, завдання, зміст і особливості організації та проведення виробничої практики, висвітлено порядок контролю за її проходженням і підготовкою звітної документації здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 014 Середня освіта, предметної спеціальності 014.11 Середня освіта (Фізична культура), додаткова спеціалізація Спортивний туризм, освітньо-професійної програми «Фізична культура» кафедри туризму та економіки Криворізького державного педагогічного університету.

ЗМІСТ

1. ВСТУП	4
2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ	5
3. ЗМІСТ ПРАКТИКИ	7
4. СТРУКТУРА ПРАКТИКИ	9
5. ОЦІНЮВАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ	13
6. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ДОКУМЕНТАЦІЇ	14
ЛІТЕРАТУРА	23

ВСТУП

Методичні рекомендації щодо організації та проведення виробничої практики зі спортивного туризму розроблені відповідно до Положення про практичну підготовку здобувачів вищої освіти в Криворізькому державному педагогічному університеті (Затверджено Вченою радою університету 29 червня 2023 року, протокол № 13), Положенню про організацію освітнього процесу (10.03.2022 р. протокол № 9).

Практична підготовка студентів Криворізького державного педагогічного університету (далі – Університет) є обов'язковим компонентом освітньої програми для здобуття певного освітнього рівня й має на меті набуття студентом професійних навичок та вмінь, оволодіння сучасними методами, формами та знаряддями праці в галузі майбутньої спеціальності, формування у студентів професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних умовах професійної діяльності, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Практична підготовка (далі – практика) студентів передбачає безперервність і послідовність її проведення при одержанні потрібного достатнього обсягу практичних знань і вмінь відповідно до ступенів вищої освіти бакалавр.

Виробнича практика проводиться з відривом від навчання й безпосередньо пов'язана з майбутньою професійною діяльністю.

Виробнича практика проводиться в умовах професійної діяльності під організаційно-методичним керівництвом викладача профільної кафедри з відповідного фаху.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Практика передбачена структурно-логічною схемою підготовки фахівців ступеня бакалавра за освітньою програмою «Фізична культура». Вона пов'язана з такими навчальними дисциплінами, як «Основи спортивного туризму» та «Спеціалізовані види спортивного туризму».

Мета виробничої педагогічної практики: оволодіння студентами формами, методами, засобами, новітніми технологіями здійснення навчально-виховного процесу в спортивно-туристичних закладах, підприємствах і організаціях різних типів; формування у студентів умінь застосовувати теоретичні знання у практичній діяльності, усвідомлення професійної значущості цих знань; виховання потреби постійного удосконалення професійних знань, умінь, навичок та педагогічної майстерності; розвиток творчої ініціативи, реалізація особистісного творчого потенціалу кожного студента; розвиток дослідницьких умінь у конкретній професійній діяльності.

Головні завдання виробничої практики є:

- ознайомлення зі специфікою діяльності спортивно-туристичного закладу, підприємства або організації;
- формування громадської активності майбутнього педагога й організатора спортивного туризму;
- поглиблення і закріплення теоретичних знань та практичних умінь і навичок;
- формування вміння проводити гурткові та секційні заняття зі спортивного туризму з використанням сучасних педагогічних технологій, зорієнтованих на розвиток особистості спортсмена;
- формування організаторських умінь і навичок та творчого підходу до здійснення функцій керівника гуртка або секції спортивного туризму;
- оволодіння вмінням спілкування зі спортсменами, їхніми батьками та колегами;

- розвиток педагогічного мислення, професійно-творчих здібностей, інтересу до педагогічної діяльності;
- забезпечення психологічної і практичної готовності майбутніх педагогів до роботи у спортивно-туристичних закладах, підприємствах і організаціях;
- виховання у студента любові до професії вчителя, організатора, вихователя, прагнення до постійного професійного розвитку;
- забезпечення умов для професійної адаптації, залучення студентів до активної діяльності у колективах гуртків або секцій зі спортивного туризму;
- розвиток творчого підходу до організації дослідницької діяльності;
- сприяння розвитку і закріпленню особистісних професійних рис, які є передумовою формування педагогічної майстерності, індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх фахівців.

Очікувані результати практичної підготовки. У результаті проходження практики зі спортивного туризму студент повинен вміти:

- застосовувати знання у практичній діяльності при здійсненні навчально-виховної роботи у спортивно-туристичних закладах, підприємствах і організаціях з урахуванням вікових і індивідуальних особливостей спортсменів;
- вміти проводити гурткові та секційні заняття зі спортивного туризму з використанням сучасних педагогічних технологій, зорієнтованих на розвиток особистості спортсмена
- самостійно готувати й проводити різні форми і види навчально-виховної роботи;
- набуття вмінь проводити наукові дослідження, здійснювати самоконтроль, самоаналіз та об'єктивну самооцінку власної педагогічної діяльності, керівників гуртків і секцій, колег-практикантів;
- практичне застосування спеціального спорядження та вузлів, які використовуються в спортивному туризмі;
- працювати з різними джерелами туристичної інформації;

- організовувати туристично-краєзнавчі заходи зі школярами.

3. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Під час виробничої практики діяльність студентів здійснюється за такими напрямками:

I. Організаційний

1. Студенти беруть участь у настановчій конференції з педпрактики.
2. Ознайомлюються зі спортивно-туристичним закладом, підприємством або організацією (адміністрацією, керівниками гуртків або секцій); знайомляться з гуртком або секцією, за яким закріплені на період практики для проведення занять.
3. Вивчають обладнання для проведення занять або заходів.
4. Аналізують плани навчальної та виховної роботи спортивно-туристичного закладу, підприємства або організації, календарні та поурочні плани керівників гуртків або секцій, плани роботи методичних об'єднань керівників гуртків або секцій, інструкторів і тренерів.
5. Складають індивідуальний план роботи на період практики, до якого включають навчальну, методичну роботу і громадську роботу;
6. Вчасно оформлюють та подають методистам звітну документацію з педагогічної практики.
7. Беруть участь у підсумковій конференції з педагогічної практики.

II. Фаховий

1. Студенти аналізують навчальну програму гуртка на період практики та методичну літературу відповідних гуртків або секцій зі спортивного туризму.
2. Відвідують та аналізують заходи зі спортивного туризму, які проводять керівники гуртків або секцій.

3. Вивчають педагогічний досвід керівників гуртків або секцій, до яких закріплені студенти на період практики.
4. За допомогою методистів і керівників гуртків/секцій розробляють розгорнуті плани-конспекти заходів зі спортивного туризму різних типів.
5. Здійснюють відбір змісту навчального матеріалу, методів, прийомів і засобів навчання до кожного заняття у відповідності до вікових та індивідуальних особливостей спортсменів гуртків або секцій, мети і завдань заняття.
6. Проводять не менше 3 заходів зі спортивного туризму.
7. Добирають і виготовляють дидактичний і наочний матеріал до заходів.
8. Відвідують заняття студентів-практикантів, здійснюють аналіз відвіданих занять та самоаналіз проведених занять; використовують результати аналізу і самоаналізу для вдосконалення своєї педагогічної майстерності.
9. Беруть участь у методичній роботі: спостерігають за роботою засідань предметних комісій з фаху, методичних об'єднань керівників гуртків або секцій зі спортивного туризму.

4. СТРУКТУРА ПРАКТИКИ

Виробничої практики зі спортивного туризму проходить в три етапи:

Етап 1. Підготовчий.

Робота керівника практики зі спортивного туризму на цьому етапі включає:

- підбір базових спортивно-туристичних закладів, підприємства і організацій різних типів для проходження практики студентами-практикантами;
- укладання договорів із базами практики щодо проходження студентами практики зі спортивного туризму;
- розподіл студентів за базами практик для проходження педагогічної практики;
- підготовка службової записки для написання наказу з організації виробничої практики;
- проведення інструктажу з техніки безпеки;
- організація та проведення настановчої конференції.

Головна мета настановчої конференції – ввести студентів в коло методичних питань, які вирішує студент-практикант, ознайомити їх з порядком проходження педагогічної практики, змістом основних модулів педагогічної практики, основними вимогами, правами і обов'язками студентів і методистів, формами звітності та критеріями оцінювання практики.

Робота студентів на даному етапі складається:

- участь у настановній конференції з педпрактики;
- ознайомлення з методичними рекомендаціями щодо виробничої практики в спортивно-туристичних закладах, підприємствах і організаціях різних типів;
- проходження інструктажу з техніки безпеки.

Етап 2. Проведення педагогічної практики.

Протягом першого тижня практики студенти:

- знайомляться зі спортивно-туристичним закладом, підприємством або організацією в ході бесід з їх адміністрацією, керівниками гуртків або секцій, спортсменами і вихованцями;
- знайомляться з гуртком або секцією, за якими закріплені;
- знайомляться з кабінетами, навчально-методичною та технічною базою даного закладу практики зі спортивного туризму;
- знайомляться з роботою керівника гуртка або секції;
- знайомляться з календарно-тематичними планами керівника гуртка або секції, планами професійної підготовки спортсменів зі спортивного туризму та складають власні календарно-тематичні плани та план виховної роботи на період практики;
- складають колоквиуми з тем, що припадають на період практики (аналіз програм, підручників, методів, форм, засобів навчання);
- відвідують заняття з метою ознайомлення з методикою викладання керівників гуртків або секцій зі спортивного туризму та вивчення колективу гуртка або секції;
- складають індивідуальний план роботи на період практики, до якого включають навчальну, методичну, виховну, та громадську роботу;
- оформлюють щоденник з виробничої практики;
- вивчають документацію гуртка або секції;
- подають методистам розклад занять гуртка або секції зі спортивного туризму.

З другого по четвертий тиждень студент-практикант повинен:

- готувати плани конспекти та проводити заняття гуртків або секцій зі спортивного туризму (6 заходів);
- готувати наочність до заходів;
- відвідувати заняття своїх колег-студентів практикантів та керівників

гуртків або секцій;

- здійснювати аналіз відвіданих заходів та самоаналіз проведених заходів;
- вивчати передовий досвід керівника гуртка або секції;
- виконувати обов'язки помічника керівника гуртка або секції, відвідувати та проводити виховні заходи в гуртку або секції, за яким закріплені;
- провести захід профорієнтаційного спрямування для відвідувачів гуртків або секцій зі спортивного туризму.

Останній тиждень:

- проведення навчально-виховної роботи згідно індивідуального плану;
- оформлення звітної документації з педагогічної практики;
- участь у виробничій нараді з підсумків педагогічної практики;
- підготовка доповіді на звітну конференцію з педагогічної практики;
- підготовка електронної презентації до звітної конференції.

Під час педагогічної практики студент-практикант зобов'язаний:

- знаходитись в спортивно-туристичних закладах, підприємствах і організаціях різних типів протягом тижня, не менше 6 годин на день;
- виконувати всі види робіт, передбачені програмою виробничої практики, ретельно готуватись до проведення занять;
- дотримуватись внутрішнього режиму в спортивно-туристичних закладах, підприємствах і організаціях різних типів, виконувати розпорядження адміністрації та керівників педпрактики;
- вчасно подати звіт та необхідну документацію.

Студент-практикант має право:

- звертатися з усіх виробничих питань до керівників практики, адміністрації спортивно-туристичних закладів, підприємства і організацій;
- вносити пропозиції щодо удосконалення організації та проведення педагогічної практики;
- брати участь у засіданнях виробничої наради, педагогічної ради, та

засіданнях методичних об'єднань керівників гуртків або секцій в спортивно-туристичних закладах, підприємствах і організаціях.

Етап 3. Заключний етап педагогічної практики.

Протягом двох днів після завершення педагогічної практики студенти здають звітну документацію методистам, оформлену за встановленими зразками.

Звітна конференція проводиться не пізніше, ніж через 14 днів після завершення практики.

Після завершення педагогічної практики студенти повинні надати методистам (керівникам педпрактики) наступну документацію:

1. Звіт про проходження виробничої практики.
2. Індивідуальний план роботи студента;
3. Щоденник виробничої практики;
4. Конспекти проведених 6-ти заходів зі спортивного туризму, погоджені і оцінені керівником гуртка або секції зі спортивного туризму;
5. Журнал обліку роботи групи студентів (оформляє і здає груповому методисту староста групи).
6. Витяг з протоколу засідання виробничої наради в спортивно-туристичних закладах, підприємствах і організаціях з оцінками.
7. Взяти участь у звітній конференції, де представити звіт з виконання завдань практики та представлення результатів виконаної роботи (виконується один на групу).

5. ОЦІНЮВАННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Виробнича практика зі спортивного туризму оцінюється за видами діяльності відповідно до такої системи балів, що наведена в таблиці 1.

Таблиця 1

Вид роботи	Максимальна кількість балів
Участь у настановній конференції з практики	4
Індивідуальний план роботи на період практики, до якого включають: навчальну, методичну роботу і громадську роботу	6
Ведення щоденника виробничої практики	15
Розробка розгорнутих плани-конспектів <u>6-ти заходів</u> зі спортивного туризму різних типів	30
Проведення не менше <u>6-ти заходів</u> зі спортивного туризму	30
Звіт з виробничої практики	10
Участь у підсумковій конференції з практики	5
Разом	100

Щотижневою формою контролю є перевірка керівником практики щоденників студентів і ознайомлення з усіма опрацьованими матеріалами. Студенти повинні вести щоденник практики пропонованого зразку, де щоденно висвітлювати зміст роботи зі студентської групи та аналізувати її роботу.

За підсумками педагогічної практики студентам виставляється оцінка.

У разі невиконання обов'язків, студент на підставі доповідної записки групового керівника може бути відсторонений від проходження практики або його робота може визнатися незадовільною. У цьому випадку рішенням деканату може бути призначене повторне проходження практики без відриву від навчальних занять в університеті. Студент, який після повторного

проходження практики отримав негативну оцінку, відраховується з університету.

Студенти, які не пройшли практику або частину практики з поважних причин, мають право на її продовження у вільний від навчання час.

Студенти, які не пройшли практику без поважних причин або отримали незадовільну оцінку, наказом ректора відраховуються з університету.

6. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Під час проходження педагогічної практики магістрант складає індивідуальний план, який узгоджується із завідувачем кафедри педагогіки та затверджується керівником практики (методистом кафедри педагогіки).

Відповідно, методисту кафедри педагогіки магістр має подати на перевірку наступну документацію:

- індивідуальний план роботи студента-практиканта;
- щоденник практики;
- розробки занять;
- звіт по практиці.

За результатами практики проводяться підсумкові конференції за участю студентів та викладачів профільної кафедри з метою внесення пропозицій, спрямованих на покращення умов та підвищення якості проходження практики студентів.

Індивідуальний план студента**Титульний аркуш****ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН
ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ
ЗІ СПОРТИВНОГО ТУРИЗМУ**

студента(-тки) природничого факультету
Криворізького державного педагогічного університету

(ПІП студента(-тки))

на час виробничої практики з «__» _____ 20__ р. по «__» _____ 20__ р.

в _____

(назва закладу проходження практики)

Керівник практики:

(науковий ступінь, вчене звання)

(ПІП керівника практики)

Другий і наступні аркуші

День тижня	Понеділок	Вівторок	Середа	Четвер	П'ятниця
1 тиждень					
2 тиждень					
3 тиждень					
4 тиждень					

Щоденник з практики**Титульний аркуш**

ЩОДЕННИК
ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ
ЗІ СПОРТИВНОГО ТУРИЗМУ
студента(-тки) природничого факультету
Криворізького державного педагогічного університету

(ПІП студента(-тки))

на час виробничої практики з «__» _____ 20__ р. по «__» _____ 20__ р.

в _____
(назва закладу проходження практики)

Керівник практики:

(науковий ступінь, вчене звання)

(ПІП керівника практики)

Другий і наступні аркуші

№	Дата і час	Вид діяльності

План аналізу уроку:

1. Особа що проводить заняття.
2. Тип заняття.
3. Тема заняття.
4. Етапи заняття: в залежності від типу заняття, виділяються етапи.
5. Методи навчання: які використовувались, які використані вдало, які ні.
6. Підсумки.

Зразок структури план-конспекту заняття

Тема:

Мета: а) навчальна:

б) розвивальна:

в) виховна:

Тип уроку:

урок вивчення нового матеріалу

урок закріплення знань, навичок, умінь

урок перевірки первинного розуміння й уміння застосування на практиці
теоретичних знань

комбінований

Урок комплексного застосування знань, умінь, навичок учнів.

Урок контролю знань учнів

Форма проведення уроку:

Урок-лекція

Урок-практикум

Урок-залік

Урок-змагання

Урок-екскурсія

Контрольна робота

Наочність та обладнання:

об'єкти навколишнього середовища, макети

таблиці

картки

ілюстрації

ТЗН

книги, підручники, збірники

записи на дошці

комп'ютер

Етапи уроку:

I. Організаційний

II. Перевірка домашнього завдання

III. Формування мети й завдань уроку

IV. Мотивація навчальної діяльності

V. Актуалізація опорних знань, умінь, навичок

VI. Вивчення нового матеріалу:

теорія,

практика

VII. Первинне закріплення і корекція

VIII. Підсумки уроку

IX. Домашнє завдання

X. Рефлексія.

Звіт з практики**Титульний аркуш**

**ЗВІТ
ПРО ПРОХОДЖЕННЯ
ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ
ЗІ СПОРТИВНОГО ТУРИЗМУ**

(ІПП студента(-тки))

(факультет, група)

(місце проходження практики)

(термін проходження практики)

Керівник практики

(ІПП, науковий ступінь, учене звання)

Рекомендації до написання звіту

Обсяг звіту складає довільну кількість сторінок комп'ютерного набору. До загального обсягу входять титульна сторінка та основний текст.

Текст набирається на аркушах паперу стандартного формату А4 з використанням шрифтів текстового редактора Times New Roman, кеглем 14, через 1,5 інтервал із дотриманням таких розмірів полів: верхнього і нижнього – 20 мм, лівого – 30 мм, правого – 1,5 мм.

У звіті повинні бути висвітлені такі питання:

- скільки занять і з яких гуртків Ви відвідали й проаналізували?
- які елементи досвіду навчально-виховної роботи керівника гуртка стали Вам у нагоді і чому?
- які методичні прийоми, методи та методики Ви використали при проведенні занять і чому саме такі?
- скільки занять Ви провели? Чи задоволені Ви їх якістю?
- які труднощі Ви відчували при підготовці та проведенні занять?
- яку методичну допомогу Ви хотіли б отримати в подальшому?
- як Ви оцінюєте якість своїх теоретичних знань із предметів Вашого фаху, та вмінь використовувати їх у процесі навчальної діяльності?
- що необхідно здійснити для удосконалення своїх теоретичних знань і практичних вмінь?

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бондарчук О. С., Глей В. І., Іванов О. В. Навчальні програми для гуртків туристсько-краєзнавчого напрямку позашкільної освіти (спортивно-туристський профіль) (випуск 2). Київ, 2013. 116 с.
2. Грабовський Ю.А., Скалій О.В., Скалій Т.В. Спортивний туризм: Навчальний посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. 304 с.
3. Грабовський Ю.А., Селезньова Т.В. Змагання зі спортивного туризму Навч.-метод. рекомендації для студентів факультету фізичного виховання. Херсон: ХДУ, 2004. 72 с.
4. Інструкція щодо організації та проведення екскурсій і подорожей з учнівською та студентською молоддю. Наказі Міносвіти України № 1124 від 02.10.2014р.
5. Колотуха О. В. Географія дитячо-юнацького туризму в Україні: Навч. посібник. – К.: Український державний центр туризму і краєзнавства учнівської молоді, 2008. 278 с.
6. Правила спортивних змагань зі спортивного туризму. Затверджено Міністерством молоді та спорту України № 11/5,3/21 від 15.04.2021, погодженні Федерацією спортивного туризму України від 04.03.2021 р. 60 с.
7. Технічний регламент проведення змагань з пішохідного туризму Погоджено рішенням Виконкому ФСТУ, від 19.05.2018 зі змінами 2021р. 60 с.
8. Технічний регламент проведення спортивних змагань зі спортивного туризму (група спортивних дисциплін – «дистанція гірська»). Погоджено рішенням Виконкому ФСТУ, протокол № 12, п. 2 від 13.09.2021. 188 с.
9. Тимошенко Л. О., Лабарткава К. В. Спортивний туризм : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту : у 2 ч. Л. : ЛДУФК, 2014. Ч. 2. 176 с.

10. Тимошенко Л. О., Лабарткава К. В. Спортивний туризм : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту : у 2 ч. Л.: ЛДУФК, 2012. Ч. 1. 150 с.

Допоміжна література

1. Закон України "Про туризм" (2003 р.).
2. Гаазька декларація з туризму. Збірник нормативно-правових актів "Туризм в Україні", т.5, під заг. ред. Вихристенка Б.І., "ІВА", м. Ужгород, 2000 р.
3. Дехтяр В. Д. Основи спортивно-оздоровчого туризму: Навч. посіб. К.: Науковий світ, 2003. 203 с.
4. Колотуха О. В. Спортивні рекреаційно-туристські ресурси України. К.: ФСТУ, 2006. 208 с.
5. Романенко О.В. Туризм та спортивне орієнтування: Навч.-метод. рекомендації. К.: КУТЕП, 2003. 74 с.
6. Серба Т. Б. Техніка безпеки змагань зі спортивного туризму: Метод. рекомендації. Тернопіль 2003. 16 с.

Інші інформаційні ресурси

- <http://www.fstu.org.ua> (Офіційний сайт Федерації спортивного туризму України).
- <http://tourlib.net/> (сайт з багатьма підручниками та посібниками зі спортивного туризму в електронному вигляді).